

Museoiden esteettömyyden tarkistuslista

Tarkistuslista pohjautuu norjalaisen DELTA-senteretin Museot kaikille pohjoismaissa -projektin puitteissa kehittämään kartoituskaavakkeeseen. Tarkoituksena on antaa osviittaa tärkeistä näkökohdista.

	KYLLÄ	EI
--	--------------	-----------

A. Museon tiedotus

1. Saavutettava tiedotus

• Käytetäänkö tiedotuksessa eri tiedotusväyliä?		
• Soveltuuko Internet-sivu näkövammaisten henkilöiden käyttöön?		
• Ovatko annetut tiedot selvästi luettavissa?		
• Onko tiedotus selkokielistä/helposti ymmärrettävää?		

2. Saavutettavuudesta ja esteettömydestä tiedottaminen

• Löytyvätkö saavutettavuustiedot museon Internet-sivuilta?		
• Sisältääkö muu tiedotus tiedot saavutettavuudesta?		
• Löytyykö museon saavutettavuudesta kertovaa opaslehtistä?		
• Tiedotetaanko saavutettavuudesta muulla tavoin?		

B. Rakennuksen ja ympäristön saavutettavuus ja esteettömyys

1. Museoon saapuminen

• Onko sisäänkäynnin luona auton pysähtymispaikka?		
• Löytyykö vammaispysäköintipaikkoja?		
• Onko vammaispysäköintipaikkoja riittävän monta museon koko huomioiden?		
• Sijaitsevatko vammaispysäköintipaikat lähellä sisäänkäyntiä?		
• Onko sisäänkäynnin luo johtava kulkuväylä esteetön?		

2. Sisääntulo

• Onko museoon portaaton sisäänkäynti?		
• Onko mahdollinen luiska toteutettu määräysten mukaisesti?		
• Onko mahdollinen hissi/tasonostin suunniteltu määräysten mukaisesti?		
• Onko ovien edessä pyörätuolin kääntösäteen vaatimaa vapaata tilaa? (Kääntymistilan vähimmäiskoko on noin 1,5 x 1,5 m).		
• Onko mahdollinen portaiden edusritilä upotettu maahan/lattiaan?		
• Pystyykö pyörätuolin käyttäjä avaamaan oven ja kulkemaan siitä?		
• Onko liikkuminen turvallista?		
• Onko suunnistautumisen helppous huomioitu suunnittelussa?		

3. Rakennuksessa liikkuminen

• Onko kaikkiin tiloihin esteetön pääsy (ei portaita/porrasaskelmia)?		
• Onko mahdollinen luiska toteutettu määräysten mukaisesti?		
• Onko mahdollinen hissi/tasonostin toteutettu määräysten mukaisesti?		
• Onko jokaiseen tilaan johtavista ovista vähintään yksi pyörätuolikelppoinen?		
• Onko ovien edessä riittävästi esim. pyörätuolin kääntösäteen vaatimaa vapaata tilaa? (Kääntymistilan vähimmäiskoko on noin 1,5 x 1,5 m).		
• Onko liikkuminen turvallista?		

• Onko suunnistautumisen helppous huomioitu suunnittelussa?		
---	--	--

4. Liikkuminen ulkoilmamuseoissa ja rakennusten välillä

• Ovatko kulkuväylät esteettömiä?		
• Onko liikkuminen turvallista?		
• Onko suunnistautumisen helppous huomioitu suunnittelussa?		

5. Museossa oleskelu

• Onko ääniympäristö hyväksyttävä (ei taustamelua tai kaikuisuutta)?		
• Onko ilmanlaatu hyväksyttävä?		
• Onko liikkumisesteisille käyttäjille soveltuvia WC-tiloja?		
• Onko naulakkotiloissa vaatekoukkuja, joihin ulottuu matalalta kuten lapset tai pyörätuolista käsin?		
• Näyttämö- ja luentosali, ulkoilmanäyttämö		
• Onko pyörätuolipaikkoja?		
• Pääseekö puhujankorokkeelle/näyttämölle pyörätuolilla?		
• Onko tele/induktiosilmukkaa (kuulovahvistinta) tai vastaavaa kuulon apuvälinettä?		
• Kattaako tele/induktiosilmukka puhujankorokkeen/näyttämön?		
• Löytyykö museosta riittävästi istuinpaikkoja?		
• Onko ainakin osa palvelutiskistä sopivan korkuinen pyörätuolin käyttäjälle?		

6. Paloturvallisuus

• Onko museossa visuaalisia palohälyttimiä?		
• Onko liikkumisesteisten henkilöiden ilman apua mahdollista päästä ulos varauloskäyttävien kautta tai siirtyä toiseen palo-osastoon?		

C. Yleiskatsaus rakenteellisiin yksityiskohtiin, turvallisuuteen ja suunnistautumiseen rakennuksessa

1. Kulkuväylät

• Ovatko kulkuväylät kova- ja tasapintaisia sekä ilman		
--	--	--

ylitettäviä reunakiviä/kynnyksiä?		
• Ovatko kulkuväylät tasaisia ilman tasoeroja?		
• Onko portaiden ohella olemassa vaihtoehtoinen reitti, jossa on luiska?		
• Noudattavatko tasoerot ja luiskat suosituksia?		
• Onko valaistus hyvä?		
• Hoidetaanko lumi- ja hiekoitustyöt asianmukaisesti?		
• Onko liikkuminen turvallista?		
• Onko suunnistautumisen helppous huomioitu suunnittelussa?		

2. Luiskat

• Onko kaltevuus ja pituus normien mukaiset? (Suositeltava maksimaalinen kaltevuus on 1:20. Suomessa hyväksytään rakennusmääräyksissä kaltevuus 1:12,5. Pitkissä luiskissa on oltava lepotasot.)		
• Onko luiska varustettu reunoilla? (Estävät pyörätuolin ajautumisen ulos luiskasta.)		
• Onko luiskan kummallakin puolella käsijohteet?		
• Onko pinnoite luistamaton?		

3. Hissit

• Onko pinta-ala vähintään 1,1 x 1,4 metriä (ovi lyhyellä sivulla)?		
• Onko hissien edustalla riittävästi kääntymistilaa esim. pyörätuolille?		
• Pystyykö pyörätuolin käyttäjä avaamaan oven ja kulkemaan siitä?		
• Onko hissien kutsu- ja käyttöpainikkeet sijoitettu myös pyörätuolin käyttäjän kannalta sopivasti?		
• Onko painikkeet sijoitettu ja muotoiltu siten, että numerot/kirjaimet ovat selvästi luettavissa?		

4. Ovet

• Ovatko ovet joko sarana- tai liukuovia (pelkkiä pyöröovia ei saa olla)?		
• Onko ovi riittävän leveä rollaattorille tai pyörätuolille?		
• Onko ovi kynnyksetön (tai kynnyks on matala ja pyöristetty)?		

• Onko oven luona vapaata tilaa, jotta pyörätuolista käsin ylettyy ovenkahvaan?		
• Onko raskas ovi varustettu automaattisella ovenavaajalla?		
• Ylettyykö avauspainikkeeseen helposti myös pyörätuolista?		
• Onko avauspainike sijoitettu niin, ettei avautuva ovi tule päälle?		
• Onko automaattiovi varustettu liikkeenpysäyttimellä/tunnistimella?		

5. Turvallinen liikkuminen

• Onko lasiovissa (tai muissa suurissa lasipinnoissa, joihin voi törmätä) havaitsemista auttavat merkinnät silmien tasolla?		
• Onko portaiden alku- ja loppupää merkitty värikontrastilla?		
• Onko portaikon kummallakin puolella käsijohteet?		
• Alkaako/päätyykö käsijohde noin 30 cm ennen/jälkeen porrasaskelta?		
• Ovatko kulkuväylällä olevat muut esteet merkitty kontrastiväreillä (valoisuuskontrastilla tai siten, että ne voidaan havaita valkoisella kepillä)?		

6. Suunnistautumista helpottavat toimenpiteet

• Onko pohjaratkaisu helposti hahmoteltavissa, yksinkertainen ja looginen?		
• Selventävätkö värit ja valaistus ympäristöä?		
• Ohjaavatko kulkuväylät tärkeiden kohteiden kuten esimerkiksi sisäänkäynnin tai palvelutiskin luokse?		
• Onko käytetty suunnistautumismerkkejä/-kohtia (yksityiskohtia, joihin huomio kiinnittyy niiden värin/muodon, äänen tai tuoksun vuoksi)?		
• Onko sisäänkäynnin luona selkeitä opastetauluja tai pienoismalleja?		
• Onko taktiilisia opastekylttejä ja pienoismalleja, joita voi tunnustella?		
• Onko täydentävää suusanallista tiedotusta?		
• Onko mukaan otettavaa opaskarttaa?		
• Onko taktiilista opaskarttaa eli kohokarttaa?		
• Onko suusanallista suunnistautumisopastusta?		
• Ovatko kulkureitti- ja ovikyltit selkeitä?		

• onko niissä symbolitunnukset?		
---------------------------------	--	--

D. Saavutettava näyttely

1. Onko näyttely rakennettu sellaiseksi, että suunnistautuminen on helppoa? Ks. edellä.

2. Näyttelytiedotus

• Onko tiedotus sekä kirjallista että suusanallista?		
--	--	--

3. Näyttelyn kirjallinen materiaali

• Onko tekstikoko suuri ja selkeä?		
• Onko teksti helposti ymmärrettävää/selkokieltä?		
• Onko teksti- ja opastekyltit asetettu säännönmukaisesti samalla tavalla ja niin, että ne ovat helposti löydettävissä?		
• Onko teksti- ja opastekyltit asetettu niin, että sekä seisova – myös heikkonäköinen – että pyörätuolissa istuva henkilö pystyvät lukemaan ne?		
• Onko teksti- ja opastekyltit asetettu niin, että valo osuu niihin hyvin eivätkä ne jää esimerkiksi lukevan ihmisen varjostamiksi?		
• Onko pistekirjoituksella kirjoitettuja tekstejä?		

4. Näyttelyluettelo

• Onko teksti helposti ymmärrettävää/selkokieltä?		
• Onko teksti selvästi luettavaa?		
• Onko luettelo muodoltaan ja kooltaan helposti käsiteltävä?		
• Onko luettelo julkaistu myös muussa muodossa kuin mustavalkotekstinä (kasetilla, pistekirjoituksella, isokirjoituksella)?		

5. Suusanallinen informaatio

• Voidaanko eri kävijäryhmille järjestää omia opastuksia (esimerkiksi näkövammaisille, kuuroille, kuurosokeille, kehitysvammaisille henkilöille)?		
• Onko opastuskierroksilla käytettävissä kannettavia kuulon		

apuvälineitä?		
• Onko ääniteopastuksia?		
• Onko ääniteopastuksissa erikseen näkövammaiset henkilöt huomioiva äänite?		
• Onko ääniteopastuksissa erikseen kehitysvammaiset henkilöt huomioiva äänite?		
• Onko äänitteen kuuntelu riittävän helppoa (löytävätkö myös näkö- tai kehitysvammaiset henkilöt oikeat painikkeet)?		

6. Näytteillepanon ratkaisut

• Onko vitriinit/näyttelyseinämät sijoitettu niin, että pyörätuolilla tai lastenvaunujen kanssa on tilaa liikkua ja kääntyä? (Kääntymiseen tarvittava vapaa tila on noin 1,5 x 1,5 metriä.)		
• Onko esineet sijoitettu sellaiselle korkeudelle, että myös pyörätuolin käyttäjät ja lapset näkevät ne?		
• Ovatko vitriinit rakenteeltaan sellaisia, että niiden äärelle pääsee pyörätuolilla (vapaata jalka- ja polvitilaa)?		
• Onko mahdollista päästä hyvin lähelle ja katsoa läheltä esineitä?		
• Löytyykö selventäviä kuvia esineistä, joiden lähelle ei pääse tai jotka ovat hyvin pieniä?		
• Onko valaistus hyvä (esimerkiksi häikäisyä ei ole)?		
• Voiko valaistusta säätää?		
• Onko esineisiin lupa koskea?		
• alkuperäisesineisiin?		
• pienoismalleihin?		
• jäljennöksiin?		
• kohokuviin?		
• Onko suusanallista tietoa saatavilla muun tiedon esim. tekstien tueksi?		
• Onko näyttely helposti ymmärrettävissä ja konkreettinen (esimerkiksi esineet sijoitettu luonnolliseen ympäristöönsä tai suhteutettuna tuttuihin esineisiin)?		
• Voiko näyttelyyn tutustua eri aistien kautta (näkö, kuulo, tunto, haju)?		

7. Tietokone, video ja muu audiovisuaalinen viestintä

• Ovatko videot ja muu audiovisuaalinen viestintä tekstitettyjä?		
--	--	--

• Ovatko videot ja muu audiovisuaalinen viestintä tulkattuja viittomakielelle?		
• Ovatko videot ja muu audiovisuaalinen viestintä kuvailutulkattuja?		
• Ovatko videot ja muu audiovisuaalinen viestintä tehty helppotajuiseksi?		
• Onko elokuvien, videoiden ym. katselutilassa kuulon apuvälineitä (tele/induktiosilmukka tai vastaava)?		
• Onko mahdolliset tietokoneet sijoitettu siten, että niiden ääreen pääsee pyörätuolilla (sopiva korkeus sekä pöytätason alla vapaata jalka- ja polvitilaa)?		
• Onko jokin tietokoneista näkövammaisen henkilön käyttöön soveltuva (varustettu ruudunsuurennohjelmalla, puhesyntetisaattorilla, pistekirjoitusnäytöllä)?		

E. Strategia

• Onko museon johto sitoutunut saavutettavuus- ja esteettömyyskysymysten ratkaisemiseen?		
• Ovatko saavutettavuuden ja esteettömyyden parantamiseksi tehtävät toimenpiteet otettu mukaan toimintasuunnitelmaan ja talousarvioon?		
• Onko museolla muuta kirjoitettua tavoiteohjelmaa, joka sisältää saavutettavuus- ja esteettömyyskysymykset?		
• Onko toimenpidesuunnitelma aikataulutettu?		
• Onko saavutettavuus- ja esteettömyysasioille nimetty vastuhenkilöä?		
• Onko henkilökunnalle järjestetty koulutusta?		
• Onko museolla yhteyksiä vammaisia, vanhuksia tai muita asiakasryhmiä edustaviin tahoihin?		

Lisätietoa

Yksityiskohtaista tietoa esimerkiksi rakennusmääräysohjeista on saatavilla Invalidiliiton esteettömyys-sivuilta: <http://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/index.html>.

Kulttuuria kaikille -palvelu

Kehittäminen ja yhteiskuntasuhteet
Valtion taidemuseo
Kaivokatu 2
FIN-00100 Helsinki

sari.salovaara(a)fng.fi
p. +358 (0)9 1733 6378
www.kulttuuriakaikille.fi